

תפקיד הממוצע

א: העם הנבחר מקבל על עצמו את מצוות השי"ת ומתוודע לתעודתו עלי חלד, אחת המצוות היא האיסור המוחלט לעשות פסל ומסכה, ובאמת בשעת קבלת התורה עמדו ישראל במדרגה גבוהה המתאימה לקבלת כל המצוות. וראה זה פלא, מיד עם קבלת התורה ירד העם הנשגב הזה מכל מעלותיו ונכשל בעשיית העגל, מה שלא נכשל במשך הרבה דורות שלא זכו לראיית ה' באופן בלתי אמצעי.

תימה נוספת היא מחשבתו של העם על ייעודו של העגל, מחד הוא נעשה רק תמורת משה רבינו שלא ירד מהשמים בזמן שציפו לו, ומאידך הם קראו לפניו אלה אלוהיך ישראל אשר הוצאתיך מארץ מצרים, משמע שייחסו לו אלוהות ממש וכאילו הוא המנהיג אותם, מלבד מה שקשה איך חשבו שעגל שיצרו בעצמם אחר יציאת מצרים הוא זה שהוציאם משם. גם יש להבין, אחר שחטא העם בייעודו עד שלא נותרה ברירה כי אם להכריתו ולעשות עם חדש מזרעו של משה, איך הועילה תפילתו של משה לתקן את העם שימשיך את ייעודו, והלא דברי ה' היו שאין תקנה לעם זה.

ב: העם היוצא ממצרים אחר מאות שנים של תפיסה אלילית והסתכלות שגויה של האדם העושה לו אלוהים ומשתמש בו ככלי להשגת מטרותיו, עם קשה עורף המתקשה לקבל את הציפוי האלוקי ונמצא כרגע רק בתחילתו של תהליך המביאו לתכלית שמירה מלאה על צווי הבורא. עם זה עדיין זקוק לעקירת תפיסה זו מתוך לימוד על בשרו את ההשלכות הנובעות משגיאה בנושאים אלו ולא די לו בצו של 'לא תעשה לך פסל וכל תמונה'.

ג: בניגוד לעובדי אלילים, הרואים באלוהות כח עליון שאפשר לשעבדו לשירותם וצרכיהם, ולצורך עבודתו-עבודתם ישנם אמצעיים המייצגים את האלוהות ודרכם יופעלו הכוחות. להבדיל אלף אלפי הבדלות. הבורא המשפיע את כל הטוב מבחירתו, ועבודתו אינה לנוחות אישית (על אף שבאמת הוא נותן שכר טוב לשומרי מצוותיו), אינו זקוק לממוצע שדרכו תתבצע עבודתו. כל זמן שתפקידו של העם הוא לעסוק במילוי חובותיו ולא לסייע בידי האלוהים לקיים את חובתו שלו, הוא אינו צריך לייצוג של האלוקים בתוכו. שונה היה תפקידו של משה, הוא נבחר בידי הבורא על מנת לחנך את העם, ולא על מנת לייצג אותו בתוך העם, ותפקיד זה כיון שאין תלויה בו העבודה עצמה, הוא בר חלוף. ככל שהבורא מצווה עליו, יש לקיימו כצו הבורא, וכשאינו מצווה על כך, תמשיך העבודה בלעדיו.

ד: אותו חלק באומה שסירב להתנתק מהבלי מצרים, ראה במשה עצמו עגל. כיון שראה את המוציאו ממצרים כבעל כח גדול הגובר על אלילי מצרים, אך לא כאלוקי ישראל הבורא ומנהיג את כל הבריאה ברצונו החפשי, ממילא משה שהוא הממוצע בין בעל הכח לזקוקים לו, שהוא זה שמפעיל את הכח ובלעדיו אין את הקשר לכח זה, הוא עצמו חלק ממערכת ישועות זו. ועל מנת למגר תפיסה זו מכלל האומה, ניסה אותם הבורא ועיכב את משה מלרדת בזמן הראוי על פי חשבונם, וכך יצאה תפיסה זו מהכח אל הפועל כאשר לא השכילו להבין כי משה הוא סך הכל מדריך ומנהיג בהוראתו של הבורא, ובתום הוראה זו אין צורך בתחליף אלא יש להם להמשיך את עבודת הבורא כפי שביארה משה ותו לא. ואחר שבאמת חטאו בעגל והוכיחו בעצמם שלא שירשו מעצמם תפיסה אלילית זו, אכן במצב כזה יש לכלותם ולקיים את הברית עם צאצאי משה.

ה: אף משה בתפילתו התייחס לכך שהבורא הוציאם ממצרים בניגוד לדרך הטבע על אף קשיות עורפם, 'למה יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים בכח גדול וביד חזקה', והרי ודאי היתה בזה מטרה לקיימם ולהצילם מאותה שגיאה. ובתפילה זו הראה משה רבינו את כוונתו לסייע בעד התכנית האלוקית לגדל את העם מתוך נסיון זה, ולא חלילה לכולתם מחמתו. אשר על כן 'וינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו', כיון שעל ידי משה יבואו לשלמותם בהבנת רצון הבורא ותפקידם שלא לסור ממצוותיו על פי הבנות אליליות, הרי שבו למצבם הקודם ואף התחשלו מנסיון זה.

ו: ובאמת משה רבינו עשה את תפקידו, וזעזע את לב העם בהראותו להם את חומרת הענין שבבירת הלוחות, והראם שבמצבם זה הם אינם כשירים לקבל את התורה, כמו כן שרפו באש והשקה אותם את שרידי האליל שעשו, שבכך יחדירו בעצמם את אפסותו ועיוולתם. לא זו בלבד, אלא הורם להרוג בעצמם את מפירי ברית ה' ולהראות בעצמם שבאמת אין שום זכות קיום לתפיסה זו, ואם היתה זו נשאת בקרב העם היה נידון כולו לכליה, כאשר דבר ה' בתחילה.

ז: כך קיבל העם על בשרו שיעור מאלף על מהותו של אלוקים משפיע ולא מושפע, ועל כך שאין צורך בממוצע בין האלוקים לאדם, כיון שתפקידו היחיד של האדם הוא לשמוע לצו האלוקים ולקבל מרותו.

מעוניין לקבל מאמרים בסגנון זה? K0548541508@gmail.com

אשמח לקבל תגובות והארות. אשמח אם תעביר למתעניינים. מנחם קלמן